

ILL = digital bæredygtighed?

- en analyse af ILL rettigheder
for projekt Artikler til Alle

Dyveke Sijm,
chefkonsulent, projektleder
dys@kb.dk +45 2440 5984

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Hvad kommer jeg omkring?

- Artikler til Alle (AtA) baggrund
- ILL analysen
  - Juridisk grundlag for ILL
  - Metode
  - Resultater
  - Overvejelser
  - Konklusioner
- Konsekvenser af analysen
- Slutpointer

Projekt Artikler til Alle anno K4 2020

Projekt artikler til alle (AtA) :
Behov for supplement af/alternativer til tidsskriftslicenser

artikler fra fysiske tidsskrifter
(1 resultatmål)

artikler fra digitale tidsskrifter
(3 resultatmål)

Gratis hvis og når vi kan – ellers mod betaling

..anno 2021 K2

Digital artikel service ud til flere kunder

Bidrag til analyse vdr. Små og Mellemstore Virksomheder

Projekt artikler til alle

Resultatmål 3

Resultatmål 4

Resultatmål 1

Resultatmål 2

Resultatmål 5

Direkte aftaleindgåelse mellem KB og forlag M.h.p. doc del

2.1 Kommerciel dokument-leverandør (Pilot)

ILL rettigheder licensaftaler forvaltet af KB

Projekt artikler til alle

Resultatmål 5

ILL rettigheder i
licensaftaler
forvaltet af KB

Hvad er ILL?

- ILL = Interlibrary Loan = Interurbant lån/fjernlån = udveksling af materiale mellem to biblioteker
- Analogt fjernlån = lån – og efterfølgende tilbagelevering – af fysisk materiale
- **Digitalt fjernlån** = levering af digital kopi uden tilbageleveringspligt

Lovhjemmel i bibliotekslovens §§ 9-14.

Grundlag udfoldes i

” Principper og retningslinjer for interurbant lånesamarbejde i Danmark”

Kulturstyrelsen, 2012

Juridisk grundlag for et digitalt fjernlån

— Ophavsretsloven?

For digitale kopier er det en konsekvens af Ophavsretslovens § 16, stk. 6, 3. pkt., at biblioteker **ikke** må udlåne en digital kopi af født digitalt materiale

— Aftalelicens?

Underordnet bestemmelser i individuelt indgåede licensaftaler

— Licensaftale?

Afhænger af den **konkrete ordlyd**

Metode

42 aktive (i 2021) licensaftaler administreret af det Nationale Licenskonsortium udvalgt

1. Kopiering af alle relevante kontrakt afsnit
2. Gennemlæsning af kontrakter (1 jurist, 2 license managers)
3. Kategorisering baseret på
  - 3.1 ILL rettigheder? ja/nej
  - 3.2 Digital levering tilladt? ja/nej
  - 3.3 Volumen begrænsning? ja/nej
  - 3.4 Henvisning til CONTU/Fair use/ Fair dealings? ja/nej
  - 3.5 Betingelser for modtagende bibliotek? ja/nej
  - 3.6 Betingelser for afsendende bibliotek? ja/nej
  - 3.7 Betingelser for slutbruger anvendelse? ja/nej

Resultater (1)

- Over halvdelen af de undersøgte aftaler (24/42) inkluderede restriktioner i forhold til, hvad den leverede, gratis artikelkopi måtte anvendes til.
- Mange aftaler var reguleret af udenlandsk lovgivning og dermed ophavsret i andre lande. De fleste aftaler i stikprøven var reguleret af amerikansk lov og dermed amerikansk ophavsret.
- OBS: Licensaftaler fra andre lande kan være indirekte reguleret af amerikansk ophavsret da klausuler vedrørende ILL undertiden henviser direkte eller indirekte til CONTU - et sæt retningslinjer udarbejdet af en amerikansk kongreskomité. tilbage i **1978**

CONTU retningslinjerne fastslår at: *Et modtagende bibliotek må inden for samme kalenderår maksimalt*
Må rekvirere 5 gratis artikler udgivet inden for de sidste 5 år fra et tidsskrift.

**CONTU = Commission on New
Technological Uses of Copyrighted Works**

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Resultater (2)

- Mange aftale havde direkte eller indirekte henvisninger til volumenbegrænsninger: *"Single copy", "on occassion only", "May not jeopardize sales activities"*
- De fleste aftaler begrænsede levering af gratis artikelkopier til biblioteker i samme land som licenstagere.
- De fleste aftaler henviser til specifikke systemer (f.eks. Ariel). I udgangspunktet betyder dette at afsendende bibliotek gerne må sende en digital kopi til det modtagende bibliotek. Modtagende bibliotek må kun formidle en analog kopi til slutbrugeren.

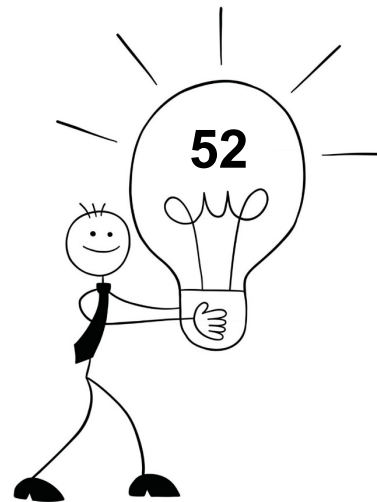

Overvejelser (1)

Må **IKKE** træde ikke i stedet for modtagende biblioteks eget abonnement
SKAL være "single copy" [enkelte artikler]
SKAL også være "on occasion only" [fra tid til anden*]

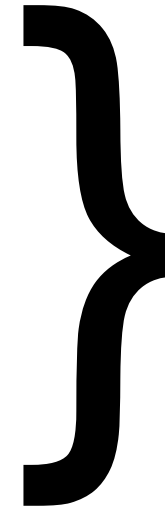

Tilladelig ILL volumen (X)

Overvejelser (2)

- Rettigheder skal identificeres uden behov for fortolkning i kontrakter mhb entydig systemregistrering + maskinel aflæsning
- Kun levering til biblioteker (=ISIL nummer)
- Nogle gange kun levering til non-profit biblioteker
- Der skal kunne opgøres på antal leverede artikler per bestillende bibliotek per kalenderår
- Der skal kunne opgøres på antal leverede artikler per aftale per kalenderår
- [Der skal kunne justeres på loft for bestillinger baseret på type af modtagende bibliotek]
- Varlingsystem, f.eks. når loft for leveringsvolumen er nået

Systemudvikling!

Konklusioner

- KB udnyttelse af nuværende ILL rettigheder kræver systemudvikling
- Udnyttelsesmulighed vdr. nuværende forvaltede ILL rettigheder er begrænsede
- Fokuseret genforhandling af forvaltede ILL rettigheder kan medføre nye/andre behov for systemudvikling

Konsekvenser for projektet..

Projekt artikler til alle

Resultatmål 2

Resultatmål 5

2.1 Pilot DocDel leverandør
2.2 udbud K4 2022 – K1 2023
2.3 driftspilot K2 2023
2.4 drift K3 2023

IL-rettigheder i
licensaftaler
forvaltet af KB

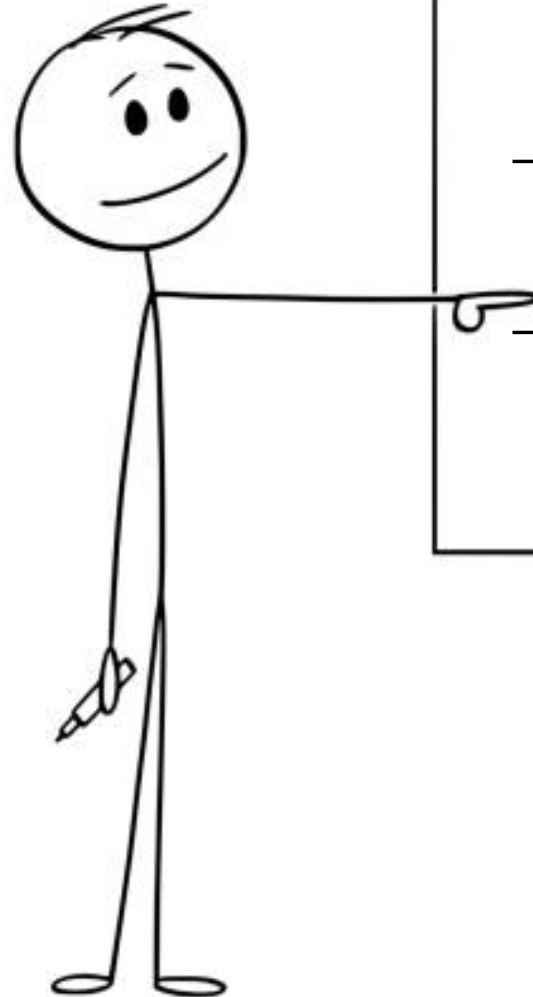
Konsekvenser uden for projektet

Videnskabelige Artikler er lukket

Artikeltjenesten Videnskabelige Artikler er i lukket. Tjenesten tilbød brugere af bibliotek.dk artikler, som ellers er forbeholdt universitetsstuderende og forskere. Vi peger på alternativer

Et par slutpointer

- ILL = digital bæredygtighed?
  - Ikke under alle omstændigheder
- Mulighed for udnyttelse af rettigheder afhænger af kontekst
  - Ny kontekst → genvurdering

dys@kb.dk

